

T
E
A
T
R

—
38
—

T
E
A
T
R

P R O G R A M

Szalona lokomotywa

STANISŁAW IGNACY
WITKIEWICZ

OBSADA

Zygfryd Tengier	– BOHDAN GUMOWSKI
Mikołaj Wojtaszek	– JERZY CNOTA
Zofia Tengier	– DANUTA OHEROW
Julia Tomasiak	– ANNA TRUSKOLASKA
Turbulencjusz Dmidygier	– JERZY IDZIK
Minna, hrabianka de Barnheim	– ELŻBIETA WESOŁOWSKA
Panna Mira Kapuścińska	– LUCYNA IRTYCZ
Kierownik pociągu	– ALEKSANDER MARKOWSKI
Doktor Marceli Waśniowski	– ANDRZEJ MIKIETYŃSKI
Walery Kapuściński	– ZBIGNIEW WIÓRKIEWICZ
Jan Gęgoń, dróżnik kolejowy	– FRYDERYK SOPUCH
Janina Gęgoń, jego żona	– HALINA MIKIETYŃSKA
Szumowina	– JÓZEF JASIELSKI

INSCENIZACJA I REŻYSERIA	– JAN GÜNTNER
WSPÓŁPRACA	– ANDRZEJ SKUPIEŃ
SCENOGRAFIA	– JAN KAISER
ŚWIATŁO	– JERZY MICHALIK

PREMIERA W KRAKOWIE DNIA 11. VI. 1965

Kierownik artystyczny – ANDRZEJ SKUPIEŃ
Kierownik administracyjny – JERZY IDZIK

Motto: „Ziemia zadrży,
gdy będziemy schodzić
ze sceny“

Goebels

Chociaż punkt docelowy jest znany, choć inscenizator ma w kieszeni bilet i miejscówkę, zna tor, godzinę odejścia i przybycia pociągu, zawsze kiedy wchodzi na peron ogarnia go niepokój przed podróżą.

To prawdopodobnie odżywa marzenie o wielkiej przygodzie i nadzieja, że może właśnie teraz ona się urzeczywistni. To dochodzą do głosu półknięte bezwiednie w poczekalniach szpalty brukowych gazet z opisami kolejowych katastrof.

Inscenizator ze spokojem spogląda na semafor. Ufność budzi w nim widok kolejarskiej latarki, robotnika obstukującego długim młotkiem osie wagonów, czy czerwonej czapki naczelnika stacji. A przecież – teoretycznie wolno założyć – że kolejarze zatracą poczucie zdrowego rozsądku i sfrustrowani, przecząc swej właściwej funkcji wykorzystają energię lokomotywy w celu zagłady grupki przypadkowych podróżnych.

Wiedzeni poczuciem humoru, które i w takim przypadku może się na coś przydać spróbujmy przewidzieć wypadki: ufność pasażerów i syta pewność siebie w miarę narastania symptomów katastrofy stopniowo się załamie a kiedy stanie się dla wszystkich oczywista potrzeba zbiorowej akcji, chociaż wybuchą bunt przeciwko porządkom panującym na zbuntowanej lokomotywie i choć nasz instykt samozachowawczy domaga się happy end'u – katastrofie nie uda się już zapobiec.

Przewrotność autora „Szalonej lokomotywy“ zwalnia nas od obowiązku empirycznego sprawdzania figury logicznej zawartej w tym groteskowym pomysle. I chociaż pęd ku zagładzie u Witkacego wynosi zaledwie około setki na godzinę niesposób uwolnić się od uczucia, że groteska stawiała się niejednokrotnie tragedią.

Inscenizator jest jednak optymistą. Wierzy w zabezpieczenia stacyjne i kiedy siedząc w przedziale czyta broszurki science-fiction lub codzienną prasę wzrok jego pada czasem na czerwony hamulec bezpieczeństwa, zaopatrzony ołowianą plombą.

Jeżeli oglądając spektakl uderzy państwa niemiłe brak realiów kolejarskich czy dworcowych to jest to skutkiem tego, że wiedzeni niepokojem przed podróżą, choć znamy punkt docelowy i posiadamy ważny bilet przejazdu, podróżowaliśmy już niestety także w łokach przymusowych migracji, na gapę, w czasie kiedy obiekty stacyjne bywały celem lotniczym, tory terenem zamachów partyzanckich zaś lokomotywy miawały na tendrze biały napis: „Räder müssen rollen für den Sieg“.

DOTYCHCZASOWE PREMIERY TEATRU 38

1. Gałczyński 38 — Widowisko poetyckie
2. Arthur Adamov — „Wszyscy przeciw wszystkim” — prapremiera polska
3. Samuel Beckett — „Czekając na Godota”
4. „Najkrótsze opowiadania” wg Stanisława Dygata
5. Samuel Beckett — „Końcówka” prapremiera polska
6. Michel de Ghelderode — „Krzysztof Kolumb” — prapremiera polska
7. Roger Vailland — „Dziwna zabawa”
8. Krzysztof Baczyński — „Serce jak obłok”
9. „Jubileusz” — Widowisko poetyckie
10. Jan Potocki — „Parady” — prapremiera polska
11. Jacques Audiberti — „Ualu” — prapremiera polska
12. Adam Tarn — „Zmarnowane życie”
13. Samuel Beckett — „Ostatnia taśma Krappa” — prapremiera polska
14. Zygmunt Krasiński — „Nieboska komedia”
15. Samuel Beckett — „Czekając na Godota” (wznowienie)
16. Federico Garcia Lorca — „Romanca księżycowa” — Widowisko poetyckie
17. Dante Alighieri — „Boska Komedia”
18. Arthur Adamov — „Prof. Taranne” — prapremiera polska
19. Jean Genet — „Pokojówki” — prapremiera polska
20. „Rapsody” — Widowisko poetyckie
21. Juliusz Słowacki — „Samuel Zborowski”
22. Sergiusz Jesienin — „Spowiedź chuligana” — Widowisko poetyckie
23. Michel de Ghelderode — „Zeście aktora” — prapremiera polska
24. Tymoteusz Karpowicz — „Zielona rękawice” — prapremiera polska
25. Eugene Ionco — „Amadeusz” — prapremiera polska
26. Wolfgang Borchert — „Pod drzwiami”
27. Guillaume Apollinaire — „Mutacje” — widowisko poetyckie
28. Antoni Czechow — „Platonow”
29. Franz Kafka — Listy do Mieleny”
30. Jerzy Sigeth — Emigranci — prapremiera polska
31. Sofokles — „Król Edyp”
32. „Stara Baśń” — Libretto operowe A. Bandrowskiego — wg I. J. Kraszewskiego
33. Jerzy Broszkiewicz — „Dwie przygody Lemuela Gulliwer’a”
34. Włodzimierz Majakowski — „23 strony maszynopisu” — widowisko poetyckie
35. August Strindberg — „Sonata Widm”
36. Stanisław Wyspiański — „Sędziowie”
37. Andrzej Wydrzyński — „Adagio Polskie”
38. Gabriela Zapolska — „Moralność pani Dulskiej”
39. „Alkoholicy” wg R. Tabusa oraz „Świadkowie” T. Różewicza
40. Stanisław Ignacy Witkiewicz „Szalona lokomotywa” — prapremiera polska